

Smalbladet vandpest (*Elodea nuttallii*)

Videnskabeligt navn: *Elodea nuttallii*

Synonymer: *Anacharis occidentalis*, *Anacharis nuttallii*, *Elodea Columbiana*, *Elodea minor*, *Elodea occidentalis*, *Philotria angustifolia*, *Philotria minor*, *Philotria nuttallii*, *Philotria occidentalis*, *Udora verticillata* var. *minor*, *Udora occidentalis*, *Serpicula occidentalis*, *Serpicula verticillata*, *Elodea canadensis* var. *angustifolia*, *Elodea minor*

Kaldenavn: Smalbladet vandpest

Status i Danmark: Invasiv¹²

Omfattet af: EU-listen over invasive arter¹¹

Smalbladet vandpest. Foto: Poul Evald Hansen
(NOBANIS)

Beskrivelse

Smalbladet vandpest er en flerårig vandplante. Den har forgrenede stængler, der kan blive flere meter lange. På stænglen sidder bladene i 3-5-tallige kranser. Bladene er spidse, blegt grønne, 6-35 mm lange og smalle (0,8-3,0 mm)¹. Arten er tvebo. I Europa er hovedsagelig fundet hunplanter, men hanplanter er kendt bl.a. fra Tyskland¹. Blomsten, der er 3-tallig med hvidlige til lysviolette kronblade, sidder for enden af den voldsomt forlængede, indtil 30 cm lange stilk-lignende frugtknude. Den lange stilk tjener til at føre blomsterne op til vandoverfladen, hvor bestøvningen sker. Den blomstrer i juli-september.¹

Forvekslingsmuligheder

Smalbladet vandpest kan forveksles med almindelig vandpest (*Elodea canadensis*), der dog har bredere, mere butspidsede og kun lidt tilbagebøjede blade sammenlignet med smalbladet vandpest. Desuden er almindelig vandpest mindre forgrenet¹.

Spredningsvej og udbredelse

Smalbladet vandpest er hjemmehørende i Nordamerika¹. Den er herfra spredt til Europa og Japan, hvor den er indført som akvarieplante og er spredt til naturen ved at indholdet fra akvarier er blevet tømt i søer og åer^{1,2}. De første danske fund blev gjort ved Vallensbæk Strand og Ishøj i 1981¹. Arten er under spredning, men er fortsat relativt sjælden^{1,3}. Den er registreret i 19 ud af 1300 Atlas Flora Danica ruder³. På De Britiske Øer er smalbladet vandpest set at brede sig hurtigt og udkonkurrere almindelig vandpest^{4,5}, hvilket sandsynligvis skyldes, at smalbladet vandpest har en hurtigere og større tilvækst end almindelig vandpest⁵. Konkurrenceforholdet mellem arterne angives ikke at påvirkes nævneværdigt af herbivori fra snegle⁶. Arten er på EU-listen for invasive arter og må derfor ikke handles eller udsættes i naturen¹⁰.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på

økosystemfunktioner', økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemme- hørende arter	Påvirkning af økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds- effekter
Score	3	3	3	3	1	0
Datakvalitet	Meget sikker	Sikker	Meget sikker	Sikker	Middel	Sikker

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for smalbladet vandpest er vurderet til høj. I Danmark spredes smalbladet vandpest udelukkende vegetativt, da der ikke forekommer hanplanter, men arten har et stort potentiale for at spredes vegetativt, da selv små, afrevne stængelstykker kan regenerere¹. Over land spredes den over kortere afstande med vandfugle, især svaner og gæs. Yderligere har mennesket en stor indflydelse på spredningen, når både og andet materiel flyttes fra en sø til en anden², hvilket dog ikke indgår i vurderingen.

Levestedets bevarings- eller naturværdi: 3 (høj). Levestedets bevarings- og naturværdi for smalbladet vandpest er vurderet til høj. Den kan vokse i næsten alle typer af ferskvand¹. Den tåler ligesom almindelig vandpest saltindhold op til 2,5 promille⁷. Den tåler skygge, findes sædvanligvis ned til 3 meters dybde, men er fundet ned til 5-6 meters dybde. Den trives bedst i temperaturer mellem 10 og 25° C, men kan den overleve temperaturer ned til 1-4 °C samt overdækning med is/sne⁸.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 3 (høj). Påvirkning af hjemmehørende arter er vurderet til høj, idet arten kan danne store og tætte bevoksninger og derved udskygge og udkonkurrere hjemmehørende arter af vandplanter^{1, 2, 4-8}. Desuden angives smalbladet vandpest at være mere konkurrencestærk end almindelig vandpest⁴⁻⁶. Krebsdyr, zooplankton og fisk kan påvirkes negativt af ændringer i vandkemien (se påvirkning af økosystemer), men vandpest kan også påvirke arter positivt, som føde for svaner og gæs og skjul for krebs og invertebrater^{7,8}.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 3 (høj). Smalbladet vandpest er vurderet at have stor påvirkning på økosystemfunktioner. Den vokser hurtigt og kan danne tætte monokulturer, der kan dominere en hel sø eller et vandsystem^{2,3}. Derved ændres hele økosystemets balance og evt. vandstrømningsforholdene væsentligt. *Elodea* arterne kan desuden ændre vandets kemi ved i forbindelse med nedbrydningen at øge næringsstoffindholdet^{7,8}. Hvis der forekommer meget smalbladet vandpest, kan det resultere i hyper-eutrofiering og iltsvind⁷.

Økonomiske effekter: 1 (lav). Bekæmpelsesomkostningerne for smalbladet vandpest er vurderet til at være lav, primært fordi udbredelsen af arten indtil videre er meget begrænset. Hvis arten, som det er sket i flere andre lande, bliver væsentlig mere udbredt vil dette kunne ændre sig. *Elodea* er generelt meget vanskelig at bekæmpe, og kræver drastiske metoder fx udtørring ved sænkning af vandstanden eller oprensning^{2,7,9}.

Helbredseffekter: 0 (ingen). Der er ingen kendte helbredseffekter af smalbladet vandpest.

Kilder

- ¹ Schou, J.C., Moeslund, B., Båstrup-Spøhr, L., Sand-Jensen, K. 2017. Danmarks vandplanter. BFN's Forlag.
- ² Miljøstyrelsen. Smalbladet vandpest. *Elodea nuttallii*. <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/froeplanter/smalbladet-vandpest/> (besøgt 7. april 2022).
- ³ Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal, København.
- ⁴ Simpson, D.A. 1984. A short history of the introduction and spread of *Elodea Michx* in the British Isles. *Watsonia* 15, 1-9.
- ⁵ Simpson, D.A. 1990. Displacement of *Elodea canadensis* Michx by *Elodea nuttallii* (Planch) H. St John in the British Isles. *Watsonia* 18, 173-177.
- ⁶ Barrat-Segretain, M.-H., Lemoine 2007. Can snail herbivory influence the outcome of the competition between *Elodea* species? *Aquatic Botany* 86, 157-162.
- ⁷ Sand-Jensen, K. 2000. An introduced vascular plant – the Canadian waterweed (*Elodea canadensis*). In: Weidema, I. (ed.). 2000 Introduced species in the Nordic countries. NordTema 2000:13 pp. 96-100.
- ⁸ NOBANIS - Invasive Alien Species Fact Sheet. *Elodea canadensis*, *Elodea nuttallii* and *Elodea callitrichoides*. <https://www.nobanis.org/globalassets/speciesinfo/e/elodea-nuttallii/elodea.pdf> (besøgt 7. april 2022).
- ⁹ Miljøministeriet. Almindelig vandpest. <https://mst.dk/natur-vand/natur/invasive-arter/hvad-kan-du-selv-goere-invasive-arter/bekaempelse-vandpest/> (besøgt 7. april 2022).
- ¹⁰ List of Invasive Alien Species of Union concern https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/list/index_en.htm (besøgt 14. Juni 2022).
- ¹¹ EU-forordningen om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter (EU-forordning nr. 1143/2014). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02014R1143-20191214>.
- ¹² Arter.dk, art: Smalbladet vandpest – *Elodea nuttallii*. <https://arter.dk/taxa/taxon/details/6e4e8cf8-f785-ea11-aa77-501ac539d1ea>.